

ЗНИКЛЫ БУЙНІЦКІ ПІПЕНБЕРГ МОГ БЫ СТАЦЬ МАГІЛЁЎСКІМІ ЖЫЛІЧАМІ (ПАЧАТАК НА СТР.3)

Паводле яго, грошы ў бюджэце на адраджэнне Піпенберга наўраці знойдуцца. Калі шукаць грошы ў бюджэце, то іх, безумоўна, няма на гэта, не трэба нават і разлічваць. Таму самае рэалістычнае – гасцініца, якая б прыносіла прыбыткі гаспадару, які б адказваў за тую зону”, - мяркуе Агееў.

Там можна было б правесці раскопкі, адзначае ў сваю чаргу Алег Дзячкоў. “Там падвалы павінны быць цэлыя, і іх можна аднавіць. Можна было б зрабіць нешта кштатту Жылічаў – ёсць парк і палац. І ў нас была бы такая загарадная рэзідэнцыя для горада - парк адпачынку. Тым больш побач месціцца конны манеж, Буйніцкае поле. Пашырылася б рэкрэацыйная зона для адпачынку гараджан”, - гаворыць краязнаўца.

Напрыканцы 2011 года магилёўскія газеты змяцілі паведамленні, што нібыта з’явіўся нейкі немец, які будзе адраджаць Піпенберг. “Уже есть договоренность с немецким инвестором по поводу возрождения поместья «Пипенберг», - пісаў 14 кастрычніка 2011 года “Веснік Магілёва”.

“Нашелся один представитель немецких деловых кругов, который специализируется на гостиничном бизнесе, и он заинтересовался этим местом. В настоящее время ведутся предварительные переговоры.

Месца, дзе стаяў палац Піпенберг

При благоприятном исходе переговоров дача Пипенберг будет восстановлена и переделана в гостиничный комплекс и ресторацию. Здесь можно будет отдыхать, проводить экскурсии и праздновать торжества”, - распавядаў чытачам “Вячэрні Магілёў” 2 снежня 2011 года.

З таго часу прайшло тры гады. “Буйніцкіх Жылічаў” пакуль няма.

АРТЫФАКТ МІНУЛАГА ВЕКУ ЗНАЙШЛІ Ў КЛІЧАЎСКІМ РАЁНЕ

Артыфакт мінулага веку выявілі ў аграгарадку Заполле Клічаўскага раёна. Пасадовы знак лясніка маёнтка Бацэвічы мясцовы жыхар знайшоў літаральна на вуліцы. У верхняй частцы медная бляха ўпрыгожана гербам Любіч, якім карысталася паны Патоцкія, Русецкія, Закрэўскія, Крыжэвічы і г.д., у тым ліку і род Незабытоўскіх, які меў землі і маёнтка ў Бацэвічах.

Як адзначылі супрацоўнікі мясцовага краязнаўчага музея, гэты знак насілі на адзенні яго ўладальнікі ў час выканання службовых абавязкаў у Расійскай імперыі. У дарэвалюцыйны час, як правіла, пасадовы знак нёс на сабе тлумачальны надпіс – назву пасады і дапаўняў сабой ці замяняў форменны касцюм. Гэтыя знакі – сімвал бюракратычнай дзяржавы, у якой рэформы – сялянская, судовая і гарадская – павінны былі не столькі адчыніць шлях да развіцця прамысловасці, колькі стварыць стройную піраміду ўлады. Да рэформы знакі прыналежнасці да сістэмы мелі толькі чыноўнікі і афіцэры, пасля яе практычна ўсе грамадзяне імперыі, прыцягнутыя да ўдзелу ў яе функцыянаванні, павінны былі “выступаць пры знаку”.

“На запольскай знаходцы адсутнічае дата, - адзначылі спецыялісты. - Але удалося ўстанавіць, што на большасці пасадовых знакаў мелася дата 1889 год. Справа ў тым, што 12 ліпеня 1889 года ў Расійскай імперыі была ўстаноўлена пасада земскіх участкавых начальнікаў, якія замянілі сабой міравых суддзяў. З’явіліся таксама знакі “Паліцыя”, “Паштальён”, “Ляснік”, “Ломовой извозчик” і многія іншыя”.

У МАГІЛЁВЕ САБРАЛІ 700 ПОДПІСАЎ ДЛЯ ПЕРАДАЧЫ ЧЫНОЎНІКАМ

Мясцовыя жыхары падпісаліся за адраджэнне Дубравенскай брамы.

У Магілёве збіраюць подпісы за адраджэнне старажытнай Дубравенскай брамы (яна існавала ў XVII — пачатку XIX ст.).

Падпісаліся ўжо 700 чалавек. У бліжэйшы час подпісы перададуць старшыні Магілёўскага гарвыканкама Уладзіміру Цумараву.

Арганізатарам збору подпісаў выступіла мясцовае інтэрнэт-выданне “НАШ Магілёў”, якое праводзіць інфармацыйную кампанію “Захаваем стары Магілёў”.

Дубравенская брама — адна з чагтырох уяздных брам Магілёва, якая існавала ў мінулым. Падмуркі брамы знаходзяцца ў двары дома № 2 па вуліцы Першамайскай і не заняты іншымі будынкамі. Дарэчы, дагэтуль у горадзе існуе завулак Брамны, які раней цягнуўся аж да брамы.

Паводле слоў ініцыятараў збору подпісаў, адраджаная Дубравенская брама можа стаць адным з сімвалаў сучаснага Магілёва.

НАШ МАГІЛЁЎ

<http://gazetanm.eu>

№86

Незалежнае грамадска-палітычнае выданне горада. 25 студзеня 2015 г.

ГРАМАДСТВА

■ Уладзімір Лапцэвіч

ІГАР ПУШКІН: КОЛІШНІ КАСЦЁЛ СВЯТОГА КАЗІМІРА — “ФІШКА” МАГІЛЁВА

Самая старажытная мураваная пабудова, якая захавалася ў Магілёве, – рэшткі касцёла Святога Казіміра ці так званага Фарнага касцёла, што месціцца па вуліцы Болдзіна, 3. Яго сцены былі ўзведзеныя напачатку XVII стагоддзя. Магілёўскі гісторык Ігар Пушкін упэўнены, што будынак яшчэ можна аднавіць і вярнуць той выгляд, які ён меў калісьці.

Мурам Фарнага касцёла ў Магілёве ўжо чатыры стагоддзі. Як гэтая безліч гадоў адбілася на выглядзе будынку?

У кожным горадзе ёсць свае “фішкі”, ёсць нейкі артыфакт, ёсць нейкія знакавыя мясціны і будынкі. На сённяшні дзень мы можам сказаць, што ў горадзе Магілёве з тых мураваных пабудоў, якія захаваліся, самая старажытная – рэшткі так званага Фарнага касцёла альбо касцёла Святога Казіміра. Яго пабудова адносіцца да пачатку XVII стагоддзя - 1604-1610 гады. Праўда, сам аўтэнтны касцёл у поўным аб’ёме не захавалася, бо ў 1820-х гадах ён быў крыху перабудаваны. Але тым не менш, сярод іншых старадаўніх будынкаў ён самы старажытны. Нам магилёўцам неабходна захаваць самую старажытную мураваную пабудову.

Наколькі цікава гісторыя магилёўскага Фарнага касцёла?

Унікальная рэч - калісьці месца пад пабудову

ву рыма-каталіцкага касцёла даў даволі значны магилёвец, які быў па веравызнанню праваслаўным.

Грошы на будову таксама давалі розныя фундатары, у тым ліку будучы кароль Рэчы Паспалітай Жыгімонт III Ваза, які быў і каралём Швецыі. Таму можна сказаць, што спрычыніліся да пабудовы гэтага будынку не толькі мясцовыя магнаты і мясцовыя жыхары, але нават каранаваныя асобы, якія звязаныя з гісторыяй Беларусі, Рэчы Паспалітай і Швецыі.

Акрамя таго, што гэта найстаражытнейшы мураваны будынак у Магілёве, чым яшчэ ён можа быць цікавы, калі да яго дойдучы рукі сапраўдных рэстаўратараў?

На сённяшні дзень яго каштоўнасць ў тым, што ў яго архітэктуры можна знайсці першапачатковыя элементы, зробленыя пры пабудове храма.

Плюс ён быў перабудаваны ў стылі класіцызму.

Працяг на стр.2

Надрукавана на ксераксе.
Наклад 299 ас.
Адрас рэдакцыі: Магілёў,
вул. Ленінская, 29.
Распаўсюджваецца бясплатна.
gazetanm.eu@gmail.com

Галоўны рэдактар -
Вітольд Няўрыда

МАГІЛЁЎЦЫ ЗАКЛІКАЮЦЬ
УЛАДЫ НЕ РУЙНАВАЦЬ
ПОМНІК АРХІТЭКТУРЫ XIX
СТАГОДДЗЯ

35 чалавек напісалі калектыўны зварот у Магілёўскі гарвыканкам з просьбай захаваць будынак па зав. Камісарыяцкаму, 17.

Гарадскія чыноўнікі хочуць пазбавіць будынак статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці і знішчыць яго.

Пра гэта паведамлілі жыхары дома, якія наадрэз адмовіліся выязджаць са сваіх кватэр, размешчаных у цэнтры горада.

Паводле магилёўскіх гісторыкаў і праваабранцаў мясцовыя ўлады спрабуюць пазбавіцца будынкаў, якія непрывабны патэнцыйным інвестарам, а на іх месцы пабудова сучасныя дамы, альбо бізнес-цэнтры.

Дом па зав. Камісарыяцкаму, 17 з’яўляецца адзіным у Магілёве будынкам, які пабудаваны з чырвонай цэглы і мае элементы драўлянай разьбы. Ініцыятарам звароту выступіла інтэрнэт-выданне “НАШ Магілёў”.

ІГАР ПУШКІН: КОЛІШНІ КАСЦЁЛ СВЯТОГА КАЗІМІРА – “ФІШКА” МАГІЛЁВА

(ПАЧАТАК СТР.1)

аўтамабіляў, не нейкія сметнікі і занябаны будынак, а прыгожую пабудову, які нагадвае сваім вонкавым выглядам вядомыя фатаздымкі Фарнага касцёлу XIX стагоддзя.

На сённяшні дзень трэба зрабіць наступнае – абнавіць вонкавы выгляд, пакінуць гэты будынак на балансе таго прадпрыемства, на якім ён зараз знаходзіцца, і гэта будзе аб'ект турыстычнага плана.

Пакуль ніхто рэстаўрацыю, рэканструкцыю і даследаванні Фарнага касцёла не праводзіў. І я не думаю, што нехта ўскрываў тое, што там захавалася пад слоём фарбы. Можа захаваліся і нейкія рэшткі фрэсак. Ніхто, я ўпэўнены, не праводзіў спецыяльнае археалагічнае даследаванне тэрыторыі побач з ім. А мы ведаем, што пад ім былі вялізарныя сцяпенні. Было б вельмі цікава вывучыць іх. Гэта таксама магло б стаць прывабным месцам для тых асобаў, якія будуць прыязджаць у наш горад.

Ці пагражае сёння нешта тым рэштам Фарнага касцёла, якімі ўладарыць Белтэлекам?

Я назіраю за будынкам гадоў 20. Ён у такім стане ўсё стаіць. Будынак накрыты дахам. Ён выкарыстоўваецца. У такім стане ён можа прастаяць доўга. Ён, у прынтцыпе, не разбураецца. На сённяшні момант мы можам сказаць аб тым, што пагроза фізічнага знішчэння будынка пакуль адсутнічае.

Я не ведаю планаў Белтэлекама. Але тым не менш, гэты будынак ахоўваецца дзяржавай, там вісіць ахоўная дошка. І ён можа дачакацца лепшых часоў.

■ Якуб Корсак

Таму мы сёння маем магчымасць аднавіць пабудову пачатку XVII стагоддзя, але так як касцёл выглядаў у XIX стагоддзі пасля сваёй пэўнай рэканструкцыі. Аднавіць стыль эпохі барока, на маю думку, будзе ўжо нерэальна і немагчыма.

Можна весці размову аб тым, каб вярнуць будынак вернікам, але можа гэта заўчасна. Не зусім будзе зручна для вернікаў карыстацца гэтым будынкам. Ён належыць іншай установе – Белтэлекаму і знаходзіцца на яго тэрыторыі. Да і сёння не хопіць сродкаў у абшчыны.

Цалкам рэальна, каб Белтэлекам зрабіў рэстаўрацыю і аднавіў яго вонкавы выгляд. Каб мы, калі прыводзілі турыстычныя групы, маглі пабачыць не нейкую стаянку для

ДЭ-ЖАВЮ, АЛЬБО ЯК У МАГІЛЁВЕ РАМАНТУЮЦЬ ПОМНІКІ АРХІТЭКТУРЫ

3 з 5 будынкаў, якія чакаюць рэканструкцыю ў Магілёве ў 2015 годзе, недачкаліся яе ў 2014.

Для тых, хто сочыць за рашэннямі Магілёўскага гарвыканкама – гэта не сакрэт. Гэта прыклад безгаспадарчага аб'якавага падыхода да захавання гісторыка-культурнай спадчыны горада.

Так у 2015 годзе ў спіс будынкаў на рэканструкцыю патрапілі д. 15 і д.19 па вуліцы Першамайскай, д.10 па зав. Пажарнаму, д.17 па зав. Камісарыяцкаму і д.30 па вул. Будаўнікоў.

У 2014 годзе гэты спіс быў наступным: д. 15 і д.17 па вул. Першамайскай, д.10 па зав. Пажарнаму, д.17 па зав. Камісарыяцкаму, д.33 па вул. Піянерскай.

З адказу намесніка старшыні Магілёўскага гарвыканкама Андрэя Кунцэвіча вядома, што ў 2014 годзе быў выкананы бягучы рамонт фасадаў д.15 і д.17 па вуліцы Першамайскай на суму 20 850 тысяч рублёў. У канцы 2014 года быў запланаваны рамонт фасаду д.33 па вул. Піянерскай.

Вінаватымі ж паводле чыноўніка ў склаўшайся сітуацыі з'яўляюцца патэнцыйныя забудоўшчыкі. Менавіта яны не накіроўваюць у гарвыканкам свае прапановы па рэканструкцыі ўзгаданых дамоў.

Тым часам вядома, што чыноўнікі спрабуюць пазбавіцца ад д.17 па зав. Камісарыяцкаму. Яго жыхары паведамілі, што

ім прыйшоў пісьмовы адказ, у адпаведнасці з якім у гарвыканкаме разглядаецца магчымасць пазбаўлення дома статуса гісторыка-культурнай каштоўнасці. Калі прапанову гарвыканкама падтрымае Міністэрства культуры, то на месцы ўнікальнага дома з кладкай з чырвонай цэглы і драўлянай разьбой можа вырасці дом з элітным жыллём ці новы сучасны офісны будынак.

■ Уладзімір Лапцэвіч

ЗНІКЛЫ БУЙНІЦКІ ПІПЕНБЕРГ МОГ БЫ СТАЦЬ МАГІЛЁЎСКІМІ ЖЫЛІЧАМІ

На паўднёва-заходняй ускраіне Магілёва непадалёк ад прыгарадных Буйнічаў калісьці месціўся прыгожы палацава-паркавы ансамбль – сядзіба Піпенберг. Месца магло б і сёння радаваць сваім выглядам магілёўцаў і гасцей горада, але ў улады да яго рукі не даходзяць, а інвестары пакуль не надта апантаныя адраджэннем магілёўскай прыгажосці.

Гісторыя ўзнікнення сядзібы звязаная з крадзяжом, прычым крадзяжом на самым верхнім магілёўскім узроўні, бо здзейсніў яго генерал-губернатар Пасек. “У 1780 годзе ў Магілёў прыязджаюць імператар Аўстра-Венгрыі Іосіф і расійская імператрыца Кацярына II. Тут яны абмяркоўвалі шмат пытанняў, і адбылася закладка гэтымі двума імператарамі Кафедральнага сабора святога Іосіфа. Які знаходзіўся там, дзе цяпер была гасцініца Днепр”, – распавядае “Нашаму Магілёву” мясцовы краўзнаўца Алег Дзячкоў.

Ён узгадвае, што час ад закладкі новага храма да яго адкрыцця цягнуўся 22 гады. “Чаму так доўга? Справа ў тым, што магілёўскі генерал-губернатар Пасек скраў гэтыя грошы, і выкарыстаў іх, матэрыялы і працоўных на пабудове сваёй загараднай рэзідэнцыі, якая называлася Піпенберг. Затым гэтую махінацыю раскрылі, яго пазбавілі пасады. Але, тым не менш, гэтая рэзідэнцыя ўзнікла, і па сваім эстэтычным якасцям не саступала многім сталічным паркавым ансамблям”, – кажа Дзячкоў. Кажуць, што назва “Піпенберг” паходзіць ад імя пазашлюбнага сына Пасека – Піпенкі.

Сядзіба знаходзілася ў пяці верстах ад Магілёва, на высокай прыпойменнай тэрасе правага берага Дняпра, распавядаецца ў энцыклапедычным даведніку “Архітэктура Беларусі”, які выйшаў у Мінску ў 1993 годзе. “Вакол яе на дзвюх тэрасах быў цудоўны парк пейзажнага тыпу з штучнымі вадаёмамі, пасадакмі, натуральнымі гаёчкамі, дзе стаялі альтанкі, капліцы, статуі, вазы і інш.

Цэнтрам кампазіцыі быў трохпавярховы мураваны сядзібны дом. Ён будаваўся ў стылі класіцызму (80-я гады XVIII ст.). Цэнтр галоўнага фасада быў арыентаваны на раку і вылу-

чаны 8-калонным порцікам. З вокнаў (першы паверх – прамавугольныя, другі і трэці – стральчатая) уяўляўся маляўнічы від на пойму Дняпра і парк”, – адзначаецца ў даведніку.

Пасля сядзібу набыў прапошаскі шляхцюк Янчын, які затым перапрадаў яе штаб-кватэры расійскай арміі. “У 1812 годзе там адпачываў Барклай-дэ-Толі, цэлы шэраг іншых асобаў – знакаміцейшых людзей”, – распавядае “Нашаму Магілёву” кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін МДУ імя Куляшова Аляксандр Агееў.

А напрыканцы XIX стагоддзя Піпенберг ўжо належыў жаночаму пансіёну бедных дзяўчат.

“Государь император позволил г-же Савич (уладальніцы пансіёну – заўв. “Нашага Магілёва”) поместить здесь её пансион, заслуживающий внимания и даже удивления во всех отношениях. Г-жа Савич, видя совершенный недостаток средств для образования девиц небогатых родителей, из чистого патриотизма завели пансион, в котором девицы за триста рублей ассигнациями в год обучаются всему тому, чему обучают в других местах за несколько тысяч рублей, и содержатся с необыкновенным попечением. Дети обучаются танцам, языком французскому, немецкому, русскому, истории, географии,

арифметике, рисованию, женским рукоделиям. Комнаты чистые, сад обширный, стол здоровый и вкусный. Для присмотра есть гувернантки. Но сама почтенная г-жа Савич, как нежная мать, неутомима в надзоре и преподавании наук. К чести учителей здешней гимназии должно сказать, что многие из них обязались безденежно преподавать уроки в пансионе, который пользуется всеобщее доверенностью, и, очевидно, единственно для общей пользы”, – распавядае у сваіх нататках расійскі пісьменнік і журналіст Фадзей Булгарын у сваіх «Путевых заметкам на поездке из Дерпта в Белоруссию и обратно весной 1835 года», якія у 2003 годзе былі часткова апублікаваныя ў “Беларускім кнігазборы”.

Пра тое выдатнае і прыгожае месца на беразе Дняпра сёння не нагадвае нічога акрамя зарасцяў бэзу і невялікай сажалкі. “Сажалка захавалася, хаця многія думаюць, што гэта нейкі адстойнік завода імя Куйбышава, якіх там хапае. Але насамрэч гэта парэшткі той сажалкі, якая была на ніжняй тэрасе поймы. І калі б там зрабіць дарожкі і ўсё астатняе, то гэта было б проста цудоўнае месца адпачынку”, – адзначае Агееў.

На яго думку, адраджэнне Піпенберга, як зоны адпачынку абсалютна рэалістычна. “Больш таго ён закладзены ў праграму развіцця Буйніцкага зоны адпачынку і мемарыяльнай яе часткі. Спачатку гэта быў план невялічкага гатэлю, які б вонкава паўтараў тую сядзібу, якая існавала ў неагатычным стылі. І гэта было б добра, бо з аднаго Буйніцкага поле у нас і мемарыяльная зона, прытулак для жывёл, магчымасць прыстані, і калі б аднавілі яшчэ паркавую зону, то было б цудоўна”, – кажа гісторык.

Працяг на стр.4